

Kniha Moudrosti

Kapitola 1

Hledejte Boha, chraňte se hříchu!

1 Milujte spravedlnost, vládcové země, správně smýšlejte o Pánu a hledejte ho upřímným srdcem.

2 Těm, kdo ho nepokoušejí, dává se nalézt, zjevuje se těm, kdo v něho věří.

3 Zvrácené myšlenky však od Boha oddělují, všemohoucnost se neprojevuje na výzvy pošetilců.

4 Do zlovolné duše nevchází moudrost, nesídlí v těle oddaném hříchu.

5 Svatý duch kázně utíká před lstí, uniká nerozvážným myšlenkám, odchází, když se blíží nepravost.

6 Vždyť moudrost je duch, který miluje lidi, ale nenechá bez trestu tupitele, který se provinil slovy, protože Bůh je svědkem jeho ledví, pravdivým pozorovatelem jeho srdce a posluchačem jeho řečí.

7 Duch Páně naplňuje svět a ten, který vše obsahuje, ví o všem, co se mluví.

8 Nikdo se proto neskryje, kdo mluví bezbožně, trestající spravedlnost ho nemine.

9 Vždyť záměry bezbožného se prozkoumají, zpráva o jeho řečech dojde k Bohu, aby se ztrestaly jeho viny.

10 Všechno slyší žárlivé ucho, ani reptavé zašeptání mu neunikne.

11 Vyhýbejte se tedy zbytečnému reptání, šetřete svůj jazyk, ať nepomlouvá, poněvadž ani utajené slovo neprojde hladce a prolhaná ústa zabíjejí duši.

12 Nevyzývejte smrt na bludných cestách svého žití, nepřitahujte k sobě zhoubu skutky svých rukou.

13 Vždyť Bůh neudělal smrt a nelibuje si, když hynou živí.

14 Ale všechno stvořil, aby to bylo; stvořené věci na světě přinášejí prospěch, jed zhouby v nich není; ani smrt na zemi nevládne.

15 Spravedlnost smrti nepodléhá,

16 bezbožní však svolávají smrt skutky i slovy, za přítele ji považují, touží po ní, smlouvu s ní umlouvají, zasluhují stát se její kořistí.

Kapitola 2

Smýšlení zhýralců

1 Ti, kteří smýšlejí zvráceně, praví toto: „Krátký a bídný je náš život, proti smrti nemá člověk léku, není známo, že by se kdo z podsvětí vrátil.“

2 Náhodou jsme se zrodili, a potom budeme, jako bychom nebyli! Dech je jen pára, kterou vydechují naše nozdry, myšlenka je jiskra, která vyšlehne při tlukotu srdce.

3 Zhasne-li, tělo se promění v popel a duch se rozptýlí jak lehounký vánek.

4 Zapomene se časem i na naše jméno, nikdo si nevzpomene na naše skutky. Pomine život náš jako stopa po oblaku, rozprchne se jako mlha rozehnaná paprsky slunce, přemožená jeho žářem.

5 Naše dni jsou jak prchavý stín, naše smrt se nebude opakovat, je zpečetěna. Nikdo se nevrátí.

6 Nuže tedy, popřejme si dobrých věcí, rychle užívejme světa s mladickou dychtivostí!

7 Opojme se vybraným vínem a vůní, ať nám neunikne žádný květ jara!

8 Věnceme se poupaty růží, dříve než zvadnou.

9 Nikdo z nás ať nechybí při naší rozkoši, všude zanechme stopy veselí, vždyť to je náš úděl, to je náš los!

10 Utlačujme spravedlivého chudáka, nešetřeme vdovy, nemějme ohled na šediny letitého starce.

11 Moc ať je nám zákonem spravedlnosti, vždyť slabost se ukazuje bez užitku!

12 Číhejme na spravedlivého, je nám k ničemu a staví se proti našim skutkům, vytýká nám přestoupení zákona, předhazuje nám provinění proti mravům.

13 Chlubí se, že zná Boha, nazývá se dítětem Páně.

14 Je výčitkou našemu smýšlení, i dívat se na něj je k nesnesení.

15 Vždyť jeho život se nepodobá jiným, jeho chování je přemrštěné!

16 Za zpotvořené nás považuje, styku s námi se vyhýbá jak nečistotě, blahoslaví konec spravedlivých a chlubí se, že má za otce Boha.

17 Podívejme se, zda jsou pravdivá jeho slova, zkusme, jak to s ním skončí.

18 Je-li spravedlivý Božím synem, Bůh se ho ujme a vysvobodí ho z ruky protivníků.

19 Zkoušejme ho soužením a trápením, abychom poznali jeho mírnost a přesvědčili se o jeho trpělivosti.

20 Odsud'me ho k hanebné smrti, zda najde ochranu, jak říká!“

21 Tak smýšlejí, ale klamou se, protože je oslepila jejich zloba,

22 neznají Boží tajemství, nedoufají v odměnu zbožnosti a nevěří v odplatu čistých duší.

23 Vždyť Bůh stvořil člověka k nesmrtelnosti, udělal ho jak obraz vlastní přirozenosti,

24 ale ďáblovou závistí přišla smrt na svět, zakusí ji ti, kdo jsou v jeho moci.

Kapitola 3

Štěstí spravedlivých

- 1** Duše spravedlivých však jsou v Boží ruce a nedotkne se jich utrpení.
- 2** Zdáli se být mrtví v očích lidí poštilých, jejich smrt se pokládala za neštěstí,
- 3** za záhubu jejich odchod od nás, v pokoji však přebývají.
- 4** I když se lidem zdálo, že jsou trestáni, jejich naděje byla plná nesmrtelnosti.
- 5** Po lehkém trestu dojdou velkých dobrodiní, vždyť Bůh je pouze zkoušel a shledal, že ho jsou hodni.
- 6** V tavícím kelímku je zkoušel jak zlato, jako dokonalá oběť se mu zalíbili.
- 7** V čase, kdy budou odměněni, zazáří, jako jiskry proběhnou obilnými stébly.
- 8** Budou soudit pohany a ovládnou národy a Pán jim bude navěky králem.
- 9** Ti, kdo v něj doufali, poznají pravdu, kdo byli věrní, setrvají u něho v lásce, protože jeho vyvolení najdou lásku a smilování.

Srovnání bezbožných se ctnostnými

- 10** Podle svého smýšlení budou bezbožní potrestáni, ti, kdo nedbali o spravedlivého a odpadli od Pána.
- 11** Ano, neštěstí těm, kdo pohrdají moudrostí a kázní! Marná je jejich naděje, námahy jsou bezvýsledné a bez užitku jejich skutky.
- 12** Jejich ženy jsou bez rozumu, zkažené jsou jejich děti, je to prokleté pokolení.

Lepší je bezdětnost než hříšné potomstvo

- 13** Šťastná je naproti tomu neplodná žena, která je bez poskvrny, která nepoznala hříšné lože, její plodnost se ukáže při navštívení duší.
- 14** I neplodný muž, který svými rukama nedělal nepravost a nesmýšlel zle o Pánu, obdrží vybraný dar za svoji věrnost a nejvíce žádoucí úděl v chrámu Páně.
- 15** Neboť skvělý je plod ušlechtilých snah, nezničitelný je kořen moudrosti.
- 16** Avšak děti cizoložníků se nevydaří, zahyne potomstvo nezákonného lože.
- 17** Za nic je budou mít, i když se dožijí delšího věku, ani jejich stáří nakonec nedojde úcty.
- 18** Zemrou-li dříve, budou bez naděje a v den soudu bez útěchy.
- 19** Ano, krutý je konec provinilého pokolení!

Kapitola 4

1 Lepší je bezdětnost, k níž se pojí ctnost; vzpomínka na ctnost je nesmrtelná, protože ctnost uznává Bůh i lidé.

2 Když je přítomna, je uctívána, když zmizí, touží se po ní, na věčnosti ozdobena věncem sláví vítězství, kterého dobyla v zápase, v neposkvrněných bojích.

3 Ale četné potomstvo bezbožníků není k ničemu, a že vyšlo z nepravých výhonků, nezapustí hluboké kořeny, nezachytí se na pevné půdě.

4 A třeba i dočasně vyžene do větví, nepevné výhonky se budou zmítat větrem, z kořenů je vyrve nápor vichřic.

5 Ulámou se nevyvinuté větve, jejich ovoce je bez užitku, nezralé k jídlu, k ničemu není.

6 Vždyť děti zrozené z nezákonných spojení svědčí o nepravosti rodičů na Božím soudu.

Předčasná smrt spravedlivého

7 Avšak spravedlivý, i když předčasně umře, bude v pokoji.

8 Neboť vážené stáří nespočívá v délce života, neměří se počtem let.

9 Ale šediny u lidí - to je rozvaha, pokročilý věk - to je život bez poskvrny.

10 Protože byl příjemný Bohu, byl jím milován, protože žil mezi hříšníky, byl odtud přenesen.

11 Byl uchvácen, aby zlo nezměnilo jeho smýšlení, aby klam nesvedl jeho duši.

12 Neboť kouzlo nepravosti zatemňuje dobro a vír vášně strhuje nevinnou mysl.

13 Spravedlivý se brzo zdokonalil, a tak vyplnil dlouhá léta.

14 Neboť jeho duše byla Pánu milá, proto ji spěšně přesadil ze středu nepravosti. Lidé to viděli, ale nechápali; nevzali si k srdci,

15 že Bůh popřává svým vyvoleným lásku a smilování, ochranu svým zbožným.

16 Spravedlivý, i když je mrtev, odsuzuje živé bezbožníky, mládí, které brzo dospělo k dokonalosti, odsuzuje letité stáří hříšníkovo.

17 Ano, hříšníci uzří smrt moudrého, ale nepochopí, co s ním Pán zamýšlel a proč jej ochránil.

18 Uvidí to, ale pohrdnou tím, Pán se jim však vysměje.

19 Potom se stanou bezectnou mrtvolou, navždy na posměch mezi mrtvými, poněvadž je svrhne střemhlav, že ani nehlesnou, otřese jimi ze základů, utrpí svrchovanou zkázu, budou kořistí bolesti, vzpomínka na ně zmizí.

Čas soudu

20 Se strachem přijdou při zúčtování svých hříchů, jejich zločiny jim budou do tváře svědčit.

Kapitola 5

1 Tehdy spravedlivý stane ve velké důvěře před těmi, kteří ho sužovali, jeho trápením jen pohrdali.

2 Až to hříšníci uvidí, zneklidní hrozným strachem a budou bez sebe nad nenadálou spásou spravedlivého.

3 Navzájem si řeknou plni výčitek a se vzdycháním v úzkosti duše:

4 „To je ten, jemuž jsme se kdysi posmívali, stíhali ho svou pohanou. Jeho život jsme pokládali za bláznovství a jeho konec za bezectný.

5 Jak byl připočítán k Božím synům, se svatými sdílí jejich osud!

6 To my jsme zbloudili z cesty pravdy, světlo spravedlnosti nám nesvítilo a nevěželo nám slunce.

7 Unavili jsme se na stezkách nepravosti a zhouby, procházeli jsme neschůdnými pouštěmi nepoznali cestu Páně.

8 Co nám prospěla zpučnost, jaký byl užitek z bohatství a vychloubání?

9 Přešlo to všechno jak stín, jako prchavá zvěst,

10 jako loď, která brázdí vlnící se vody: nelze nalézt stopu po její plavbě ani ve vlnách cestu jejího kýlu.

11 Přešlo to všechno jako pták, který proletí vzduchem, a nikdo nenajde doklad jeho letu: proráží lehký vzduch, bičuje ho nárazem svých křídel, rozráží ho svištícím rozmachem mávajících perutí, ale potom se v něm ani známka po přeletu nenalezne.

12 Přešlo to všechno jako šíp, když je vystřelen k cíli: rozžatý vzduch se vrátí hned na své místo, takže se nepozná jeho průlet.

13 Tak i my, sotva zrození, jsme zmizeli a nemohli ukázat ani znamení ctnosti, ba spíše nás pohltila naše nepravost.“

14 Ano, naděje bezbožníka je jako smetí nesené větrem, jako jemná pěna rozehnaná bouří, jako dým rozptýlený větrem: mizí jak vzpomínka na jednodenního hosta.

Triumf spravedlivých

15 Spravedliví však žijí navěky, jejich odměna je u Pána a Nejvyšší o ně pečuje.

16 Proto obdrží velkolepé království a nádhernou korunu z ruky Pána, který je bude chránit pravicí a ramenem je zaštití.

17 Za zbraň si vezme svou horlivost a k pokoření nepřátel vyzbrojí tvorstvo.

18 Jako krunýř si obleče spravedlnost a nasadí si jako přilbu soud bez přetvářky.

19 Jako štít uchopí nepřemožitelnou svatost.

20 Jak oštěp naostří neúprosný hněv, svět s ním půjde do boje proti pošetilcům.

21 Střely blesků se vymrští v jistém zásahu, vystřelí do cíle jak ze silně napjatého luku mraků

22 a prak vyhodí krupobití plné hněvu. Rozzuří se proti nim vody moře, ráz na ráz je zaplaví proudy.

23 Dech Všemocného se proti nim zdvihne a jako smršť je rozptýlí. Tak nepravost zpustoší celou zemi a zločinnost vyvrátí trůny mocných.

Kapitola 6

Snažte se o moudrost!

1 Slyšte tedy, králové, a buďte rozumní, poučte se, vládcové dalekých krajin!

2 Nakloňte sluch vy, kteří ovládáte zástupy lidu, kteří se pyšníte množstvím národů!

3 Od Pána jste dostali moc, od Nejvyššího vládu. On bude zkoumat vaše skutky a zkoušet vaše úmysly,

4 protože jste nevládli správně, nezachovávali jste zákon, nechovali jste se podle Boží vůle, ačkoli jste služebníky jeho královské důstojnosti.

5 Pán na vás přijde strašně a rychle, poněvadž držitele moci stihne neúprosný soud.

6 Malému se totiž odpustí z milosrdenství, s velkou přísností však budou trestáni mocní.

7 Svrchovaný vládce se nikoho nebojí, neohlíží se na moc, protože on stvořil malého i velkého, o všechny se stará stejně,

8 ale mocné očekává přísná zkouška.

9 Vládcové, k vám se tedy obrazení má slova, abyste se naučili moudrosti a neklesli.

10 Ti totiž, kdo svatě střeží svaté příkazy, budou uznáni za svaté, ti, kdo jsou o nich poučeni, najdou ospravedlnění.

11 Buďte tedy žádostiví mých slov, mějte po nich touhu a poučí vás.

Moudrost se dá nalézt

12 Moudrost září a nevadne, snadno ji vidí ti, kdo ji milují, dává se nalézt těmi, kdo ji hledají.

13 Předchází ty, kdo po ní touží, a ukazuje se jim první.

14 Neunaví se, kdo k ní časně přichází, najde ji, jak mu sedí u dveří.

15 Myslet totiž na ni, je svrchovaná prozíravost, kdo kvůli ní bdí, brzy je bez starosti.

16 Vždyť sama obchází a hledá ty, kdo jsou jí hodni, na cestách se jim ukazuje s přízní a při každé myšlence jim vychází vstříc.

17 Neboť její začátek je zcela upřímná touha poučit se, chtít se poučit je láska k ní,

18 láska k ní je zachovávat její přikázání, dbát o přikázání je zajistit si nesmrtelnost,

19 nesmrtelnost pak dává místo u Boha.

20 A tak touha po moudrosti přivádí ke kralování.

21 Vládcové lidí, když se tedy těšíte z trůnů a žezel, ctěte moudrost, abyste kralovali navěky.

Co je moudrost

22 Chci vám oznámit, co je moudrost a jak vznikla, a neskryji vám o tom žádné tajemství, ale hned od začátku chci vyzkoumat a osvětlit, jak se poznává, a pravdu o ní nenechám bez povšimnutí.

23 Ani se nespojím se šířavou závistí, protože ta nemá s moudrostí nic společného.

24 Množství moudrých lidí je štěstím pro svět a rozumný král přináší blaho pro lid.

25 Proto se dejte mými slovy poučit a budete z toho mít prospěch.

Kapitola 7

Mluví Šalomoun

1 I já jsem jen smrtelný člověk jako všichni, potomek prvního člověka uhněteného z hlíny a v lůně matky jsem byl vytvořen v tělo.

2 V desítiměsíční době jsem zhoustl v krvi z mužského semene, když se ke spánku přidružila rozkoš.

3 Hned při svém zrození vdechl jsem všem společný vzduch a padl jsem na zem, jak se to u všech stává, a poprvé jsem vykřikl v pláči, jak to všichni činí.

4 Odchován jsem byl v plénkách a ve starostech.

5 Nikdo z králů neměl jiný počátek bytí.

6 Jen jeden je pro všechny příchod do života, stejný i odchod.

Chvála moudrosti

7 Proto jsem se modlil, a byl mi dán rozum, prosil jsem, a ducha moudrosti v úděl jsem přijal.

8 Jí jsem dal přednost před žezly a trůny a bohatství ve srovnání s ní jsem pokládal za nic.

9 Nesrovnával jsem s ní neocenitelný drahý kámen, protože všechno zlato je vzhledem k ní jen troška písku a za bláto lze počítat vedle ní stříbro.

10 Miloval jsem ji nad zdraví a krásu, chtěl jsem ji mít raději než denní světlo, poněvadž nehasne její záře.

11 Spolu s ní se mi dostalo všeho dobra a skrze ni nespočetného bohatství.

12 Radoval jsem se ze všech věcí, protože moudrost jim vládne, ale nevěděl jsem, že je jim matkou.

13 Naučil jsem se jí nezištně, bez závisti se o ní dělím, nechci ukryvat její bohatství,

14 vždyť ona je pro lidi nevyčerpatelný poklad. Ti, kdo ji získají, uzavírají přátelství s Bohem, poněvadž jsou mu doporučeni dary, které zjednává kázeň.

15 Kéž mi dá Bůh mluvit, jak bych si přál, myslit podle toho, co mi bylo dáno, poněvadž on sám je vůdce moudrosti, ten, kdo řídí moudré.

16 Neboť v jeho ruce jsme my i naše slova, všechna rozvaha a dovednost v díle.

Šalomounova moudrost

17 Bůh sám mi dal pravé poznání o tom, co je, znát složení světa a sílu živlů,

18 počátek, konec i střed časů, střídání slunovratů a proměnu období,

19 roční oběh a seskupení hvězd,

20 povahu živočichů a pudy divokých zvířat, moc duchů a myšlenky lidí, rozmanitost rostlin a léčivou sílu kořenů.

21 Poznal jsem to, co je skryté i zjevné, neboť mě poučila moudrost, která to stvořila všechno.

Vlastnosti moudrosti

22 V moudrosti je duch myslící, svatý, jedinečný, a přece mnohotvárný, jemný, hbitý, pronikající, neposkvrněný, jasný, nepodléhající utrpení, milující dobro, bystrý,

23 nezkratitelný, blahodárný, nakloněný lidem, stálý, neklamný, bezstarostný, všemohoucí, nade vším bdící, pronikající všechny duchy myslící, čisté a nejjemnější.

24 Neboť moudrost je pohyblivější než každý pohyb, svou čistotou všechno proniká a prostupuje.

25 Ona je výdech Boží moci, čirý výron slávy Všemohoucího, protože nic poskvrněného se do ní nedostane,

26 neboť je odlesk věčného světla, neposkvrněné zrcadlo Boží činnosti a obraz jeho dobroty.

27 Ačkoli je jedna, všechno může, i když v sobě zůstává, všechno obnovuje, v průběhu věků vchází do svatých duší a tvoří z nich Boží přátele a proroky.

28 Nic není Bohu tak drahé jako ten, kdo přebývá s moudrostí.

29 Ona je totiž krásnější nad slunce a nad všechna seskupení hvězd, srovnána se světlem vítězí nad ním,

30 neboť po světle následuje noc, ale zlo nic nezmůže proti moudrosti,

Kapitola 8

1 která se mocně rozpíná od jednoho konce světa k druhému a všemu vládne s dokonalostí.

Užitečnost moudrosti

2 Miloval jsem ji a vyhledával od své mladosti a snažil jsem si ji přivést jako nevěstu, neboť jsem se zamiloval do její krásy.

3 Je vznešená pro své společenství s Bohem a pro lásku, kterou k ní má vládce všehomíra.

4 Je totiž zasvěcena do Božího vědění a určuje jeho díla.

5 Je-li bohatství v tomto životě žádoucím dobrem, co je bohatší než moudrost, která všechno tvoří?

6 Má-li být znalost úspěšná, kdo je mezi bytostmi spíše umělcem než ona?

7 A když někdo miluje spravedlnost, plodem jejích námah jsou ctnosti, poněvadž ona učí mírnosti a opatrnosti, spravedlnosti i statečnosti; v lidském životě není nic užitečnější.

8 Když pak někdo touží po bohaté zkušenosti, moudrost zná minulost a usuzuje na budoucnost, vyzná se ve vybroušené mluvě i v luštění hádanek, už napřed poznává divy a zázraky, události období i časů.

9 Rozhodl jsem se tedy, že si ji přivedu, aby žila se mnou, poněvadž jsem věděl, že mi bude rádkyní ve štěstí i útěchou při starostech a zármutku.

10 Kvůli ní budu mít u lidí slávu a přes své mládí úctu mezi starci.

11 Shledá se, že jsem bystrý na soudu, a v očích vládců vzbudím obdiv.

12 Když budu mlčet, budou na mě čekat, když budu mluvit, budou mi pozorně naslouchat, když prodloužím svou řeč, na ústa si položí ruku.

13 Moudrostí dosáhnu nesmrtelnosti a věčnou památku zanechám těm, kdo přijdou po mně.

14 Budu vládnout lidem a národy mě budou poslouchat.

15 Obávaní vládcové se mě budou bát, jak o mně uslyší; ukáže se, že jsem mezi lidmi dobrý a ve válce statečný.

16 Až vejdu do svého domu, odpočinu si po jejím boku, neboť styk s ní nemá hořkost, ani spoluzítí s ní mrzutost, ale jen potěšení a radost.

17 Když jsem o tom u sebe uvažoval a přemýšlel ve svém srdci, že nesmrtelnost je ve spojení s moudrostí,

18 v přátelství s ní čistá rozkoš, v práci jejích rukou nevyčerpatelné bohatství, ve stálé důvěrnosti s ní rozvaha a ve společných rozhovorech sláva, obcházel jsem a hledal, jak bych ji vzal k sobě.

Moudrost je Božím darem

19 Ano, byl jsem jinoch pěkně vyvinutý a dostal jsem dobrou duši,

20 nebo spíše, že jsem byl dobrý, přišel jsem do neposkvrněného těla.

21 Protože jsem věděl, že ji dostanu jenom jako dar Boží - a to už patří k moudrosti: vědět, koho je darem - obrátil jsem se k Pánu a prosil ho a modlil jsem se z celého srdce:

Kapitola 9

Šalomounova modlitba

- 1** Bože otců a milosrdný Pane, ty jsi udělal všechno svým slovem
2 a svou moudrostí jsi stvořil člověka, aby vládl nad tvorstvem, jež od tebe vzešlo,
3 aby svatě a spravedlivě řídil svět a s upřímnou myslí vykonával vládu:
4 dej mi moudrost, která vedle tebe sedí na trůně a nevylučuj mě z počtu svých dětí.
5 Vždyť já jsem tvůj služebník a syn tvé služebnice, člověk křehký, s kratičkým žitím, který těžko chápe, co je právo a zákon.
6 Neboť i kdyby byl mezi lidmi někdo dokonalý, bez tvé moudrosti by nestál za nic.
7 Tys mě vyvolil za krále svého lidu, za soudce svých synů a dcer.
8 Poručil jsi, abych ti zbudoval chrám na tvé svaté hoře a oltář ve městě, kde bydlíš, obraz svatého stánku, který jsi připravil na počátku.
9 S tebou je moudrost, která zná tvá díla, která byla přítomna, když jsi stvořil svět, která ví, co je ti milé, co je správné podle tvých přikázání.
10 Sešli ji ze svatých nebes a od svého slavného trůnu ji pošli, aby mně pomáhala a se mnou pracovala, abych poznal, co je ti milé.
11 Neboť ona vše zná a chápe a povede mě rozvážně v mém díle a ochrání mě svou září.
12 Potom příjemné budou mé činy, tvůj lid budu soudit spravedlivě a hoden budu trůnu svého otce.
13 Kdo z lidí může poznat Boží úmysly, kdo pochopí, co chce Pán?
14 Myšlenky smrtelníků jsou totiž nejisté a naše záměry vratké.
15 Vždyť porušitelné tělo duši zatěžuje a pozemský příbytek utlačuje mysl plnou starostí.
16 S námahou luštíme smysl pozemských věcí, nesnadno nalézáme to, co je nejjednodušší. Kdo může vyzkoumat to, co je v nebi?
17 Kdo poznal tvou vůli, když jsi mu nedal moudrost a z výšin neposlal svého svatého ducha?
18 A tak se upravilo chování těch, kdo jsou na zemi, lidé se naučili, co je ti milé, a moudrostí se zachránili.

Kapitola 10

Moudrost v životě praotců

1 Ona chránila prvně stvořeného otce světa, dokud byl ještě stvořen sám, a vytrhla ho z jeho pádu,

2 dala mu moc vládnout nade vším.

3 Když však bezbožník ve svém hněvu od ní odpadl, zhynul bratrovražedným zášším.

4 Když pak jeho vinou byla zatopena země, moudrost ji znovu zachránila tím, že na slabém dřevě do bezpečí převedla spravedlivého.

Abrahám a Lot

5 Když se národy ve zmatku smísily ve společné zvrácenosti, ona vyvolila spravedlivého a zachovala ho před Bohem bez úhony a uchovala ho statečným, třeba měl útrpnost se svým synem.

6 Ona vysvobodila spravedlivého při záhubě bezbožníků, že unikl ohni, který spadl na Pětiměstí,

7 kde na svědectví zvrácenosti dosud kouří zpustošená země, rostliny nesou plody v nevhodnou dobu a jako památka na nevěřící duši se tyčí sloup soli.

8 Vždyť tím, že nedbali na moudrost, nejen si uškodili, neboť nepoznali dobro, ale zanechali světu i vzpomínku na svou nerozumnost, protože sami nemohli skrýt své poklesky.

9 Moudrost však vysvobodila své služebníky z trápení.

Jakub

10 Ona vedla spravedlivého po přímých stezkách, když utíkal před rozhněvaným bratrem. Ukázala mu Boží království a dala mu poznat svaté věci. V trápeních mu darovala úspěch, jeho námahy ověnila zdarem.

11 Pomáhala mu proti hrabivosti jeho protivníků a přispívala mu k bohatství.

12 Ubránila ho před nepřáteli, zachránila ho před zákeřníky, v těžkém zápasu ho vedla k vítězství, aby poznal, že nade vším vítězí Boží bázeň.

Josef

13 Ona neopustila spravedlivého, když byl prodán, ale uchránila ho před hříchem.

14 Sestoupila s ním do žaláře, neopustila ho v okovech, dokud mu nepřinesla královské žezlo a moc nad jeho utlačovateli. Usvědčila jeho tupitele jako lháře a dala mu věčnou slávu.

Východ z Egypta

15 Ona vysvobodila svatý lid, bezúhonné pokolení, od národa trýznitelů.

16 Vešla do duše Pánova služebníka, se zázraky a divy se postavila proti obávaným králům.

17 Svatým odevzdala mzdu za jejich námahu, vedla je podivuhodnou cestou, halila je stínem ve dne a jako hvězda zářila jim v noci.

18 Převedla je Rudým mořem a provedla je spoustami vod.

19 Zaplavila jejich nepřátele a znovu je vyvrhla z propastných hlubin.

20 Proto spravedliví oloupili bezbožníky a velebili, Pane, tvé svaté jméno; svorně chválili tvou ochrannou ruku,

21 protože moudrost otevřela ústa němých a jazykům nemluvnat dala mluvit.

Kapitola 11

Na poušti

1 Moudrost pod vedením svatého proroka dopřála zdar jejich činům.

2 Protáhli neobývanou pouští a na nepřístupných místech postavili stany.

3 Odolali nepřátelům a odrazili protivníky.

4 Když měli žízeň, vzývali tě, a dostali vodu ze srázné skály a z tvrdého kamene uhasili žízeň.

Trest Egypt'anů

5 Neboť čím byli trestáni jejich nepřátelé, to pro ně v jejich nouzi bylo dobrodiním.

6 Za čistý proud stále tekoucí řeky, který byl z trestu zakalen páchnoucí krví,

7 za rozkaz, který poroučel zabíjet děti, dal jsi jim nečekaně hojnost vody.

8 Tehdejší žízní jsi jim ukázal, jak jsi potrestal jejich protivníky.

9 Neboť tím, co tenkrát zakoušeli - ačkoli to bylo jen milosrdné pokárání - poznali, jak museli trpět bezbožní, kteří byli odsouzeni s hněvem.

10 Vždyť jedny jsi zkoušel jak otec, který napomíná, druhé však jsi trestal jak přísný král, který odsuzuje.

11 Ať byli Egypt'ané Izraelitům blízko nebo daleko, stejně byli trýzněni.

12 Neboť je stihla dvojí bolest, dvojí soužení při vzpomínce na minulost.

13 Když totiž slyšeli, že jejich tresty druhým pomáhají, poznali v tom Pánovu ruku.

14 Když byl konec úspěšných skutků Izraele, museli obdivovat toho, koho kdysi odložili a potom s posměchem zapudili, neboť žíznili zcela jinou žízní než spravedliví.

15 Poněvadž je svedly nerozumné a nespravedlivé myšlenky, klaněli se nerozumným plazům a ubohým zvířatům, a proto jsi na ně za trest poslal množství nerozumných zvířat,

16 aby poznali, že každý je trestán tím, čím hřeší.

17 Jistě dovedla tvá všemohoucí ruka, která stvořila svět z beztvare hmoty, poslat na ně smečky medvědů a odvážné lvy

18 nebo nevídané šelmy schválně stvořené, plné zuřivosti, takové, které soptí ohnivý dech nebo chrlí víry dýmu nebo zvířata, kterým z očí srší strašlivé jiskry,

19 která by je mohla nejen útokem rozdrtit, ale pouhým pohledem, hrůzu nahánějícím, přímo zničit.

20 Ale i bez toho mohli být sraženi jediným dechem, pronásledováni tvou spravedlností, odváti dechem tvé moci. Ale ty jsi vše uspořádal s mírou, počtem a vahou.

21 Ty vždy můžeš uplatňovat svou velkolepou moc; kdo se může protivit síle tvého ramene?

Boží laskavost

22 Celý svět je před tebou jako prášek na vahách, jako kapka rosy, která zrána padá na zem.

23 Ty však máš slitování se vším, protože můžeš všechno, a jsi shovívavý k hříchům lidí, aby dělali pokání.

24 Vždyť ty miluješ všechno, co je, a nic si neošklivíš z toho, cos udělal, neboť kdybys něco nenáviděl, nestvořil bys to.

25 Jak by něco mohlo trvat, kdybys to nechtěl, nebo se uchovat, kdybys to nepovolal k bytí?

26 Ale ty máš na všechno ohled, poněvadž je to tvé, vládce, milující život,

Kapitola 12

1 neboť tvůj nepomíjející duch je ve všem.

2 Proto zbloudilé trestáš poněnáhu a napomínáš tím, že jim vyčítáš to, čím hřešili, aby zbaveni své špatnosti věřili v tebe, Pane.

Mírnost ke Kananejcům

3 Nenáviděl jsi totiž dřívější obyvatele své svaté země,

4 poněvadž se dopouštěli ohavností, kouzelnických čarů a bezbožných obřadů.

5 Ty kruté vrahy dětí, ty žrouty vnitřností na hostinách z lidského masa, ty zasvěcence krvavých orgií,

6 ty vražedné rodiče bezbranných dětí jsi chtěl vyhubit rukama našich Otců,

7 aby země, která je ti nade všechny drahá, přijala jí hodné osídlenec: Boží děti.

8 Avšak i oněch jsi šetřil, protože to byli lidé, a jako předchůdce svého vojska jsi posílal vosy, aby je poněnáhu vyhubily,

9 ač bys dovedl podrobit bezbožné spravedlivým v bitvě nebo je zahubit strašnými šelmami nebo naráz nelítostným slovem.

10 Tím žes je trestal ponenáhu, dával jsi příležitost k obrácení, ačkoli jsi dobře věděl, že jejich původ je zlý, vrozená je jim špatnost a jejich smýšlení že se nezmění nikdy,

11 nebo to bylo pokolení proklaté od počátku. Nebál ses nikoho, a přece jsi netrestal jejich hříchy.

12 Kdo by ti totiž mohl říci: „Cos to udělal?“ - nebo kdo by se opovážil protivit se výroku tvého soudu? Kdo by tě mohl obvinit, žes vyhubil národy, které jsi stvořil, nebo kdo by proti tobě vystoupil jak obhájce provinilých lidí?

13 Kromě tebe není boha, který by se o všechno staral, nemusíš dokazovat, že soudíš spravedlivě.

14 Není král ani uchvatitel moci, který by se mohl zastat těch, které jsi potrestal.

Mírnost Boží vlády

15 Jelikož jsi spravedlivý, všechno řídíš spravedlivě, proto považuješ pro svou moc za nedůstojné odsoudit toho, kdo si nezasluhuje trestu.

16 Neboť tvá moc je základ spravedlnosti a to, žes pánem, činí tě shovívavým ke každému.

17 Vždyť sílu ukazuješ jen tomu, kdo nevěří v tvou svrchovanou moc, a trestáš vzdor těch, kdo ji znají.

18 Ty však, který vládneš silou, v mírnosti soudíš a nás vedeš se vší šetrností, neboť kdykoli chceš, máš moc vždycky v ruce.

19 Takovým jednáním jsi poučoval svůj lid, že spravedlivý musí být lidumilný. Svým synům poskytuješ radostnou naději, že po hříchu dáváš příležitost k lítosti.

20 Jestliže jsi tedy nepřátele svých dětí, hodné smrti, trestal s takovým ohledem a mírností a poprával čas i příležitost, aby se zřekli zloby,

21 s jak větší shovívavostí budeš soudit své syny, jejichž předkům jsi s přísahou dal smlouvu s tak krásnými přísliby.

22 Když nás tedy káráš, naše nepřátele bičuješ tisíckrát víc, abychom pamatovali na tvou dobrotu, když sami soudíme, abychom však očekávali smilování, když jsme souzeni.

Spravedlivý trest Egypťanům

23 Proto jsi jejich vlastní ohavností trýznil bezbožné, kteří vedli nerozumný život.

24 Neboť bloudili daleko po cestách klamu, že za bohy pokládali i ta nejošklivější a nejodpornější zvířata, a tak se dali oklamat jako nerozumné děti.

25 Proto jsi na ně jako na nerozumné děti poslal trest, který spočíval v posměchu.

26 Nedali se však napomenout trestem posměchu, proto zakusili trest hodný Boha.

27 A tak v utrpení se rozhněvali proti těm, které pokládali za bohy. Teprve když viděli, že kvůli nim jsou trestáni, poznali pravého Boha, kterého se zdráhali poznat dříve. Proto také na ně přišel nejhorší trest.

Kapitola 13

Pohanské uctívání přírodních jevů

1 Od přirozenosti byli zajisté pošetilí všichni lidé, kteří neměli znalost Boha a z toho, co viděli dobrého, nemohli poznat toho, kdo je, ani při pohledu na díla nepoznali umělce,

2 ale pokládali oheň nebo vítr nebo hbitý vzduch nebo okruh hvězd nebo mohutnou vodu nebo nebeská světla za bohy, vládce světa.

3 Jestliže uchvázeni jejich krásou je považovali za bohy, měli poznat, oč je krásnější jejich Pán, vždyť je stvořil sám původce krásy.

4 Jestliže žasli nad jejich silou a působením, měli z toho pochopit, oč je silnější jejich tvůrce.

5 Neboť z velikosti a krásy tvorstva srovnáním lze poznat jejich stvořitele.

6 Avšak ti zasluhují jen malou výtku, vždyť snad jenom bloudí, když hledají Boha v touze ho najít.

7 Vždyť se obírají jeho činy a snaží se je proniknout, ale dávají se strhnout zdáním, protože už to, co vidí, je krásné.

8 Avšak ani ti nejsou bez omluvy.

9 Přece když mohli tolik poznat, že dovedli prozkoumat svět, jak to, že přitom tím spíše nenašli jeho Pána?

Kult bůžků

10 Ubozí však jsou a spoléhají se na mrtvé věci ti, kdo předměty zhotovené lidmi nazývají bohy: zlato, stříbro, výtvořiny umění, podoby zvířat nebo bezcenný kámen, dílo ruky z pradávnej doby.

11 Tu jakýs dřevorubec dlabe v příhodném kusu kmene, kol dokola loupe jeho kůru, zručně ho zpracovává a zhotovuje užitečný předmět pro běžnou potřebu.

12 Zbytky po zpracování spotřebuje pro přípravu pokrmu a nají se.

13 Nějaký odpaděk však, který se k ničemu nehodí, křivé, suky prorostlé dřevo si bere a zpracovává, aby dělal něco ve chvíli klidu. Přizpůsobuje to svou dovednou zručností, dává tomu lidskou podobu

14 nebo z toho dělá nějaké obyčejné zvíře. Potom to natírá suříkem, jeho povrch červení barvou a zamazává na něm všechny skvrny.

15 Vyhledává bůžku vhodnej místo, staví ho ke zdi, kde ho upevňuje hřebem.

16 Tak se tedy o něj stará, aby nepadl, vždyť dobře ví, že si sám nemůže pomoci, neboť je to socha a potřebuje oporu.

17 Nestydí se mluvit k předmětu bez duše a modlit se k němu za majetek, manželství a své děti. Vyzývá za zdraví to, co je slabé,

18 prosí za život to, co je mrtvé, o pomoc žadoní u toho, co je bez moci, šťastnou cestu chce od toho, co nemůže ani krok udělat.

19 Žádá schopnost pro zisk, podnikání a zdárný úspěch od toho, co nemá vůbec schopnost ve svých rukou.

Kapitola 14

1 Někdo se zase chystá plavit po moři, chce se dostat přes bouřlivé vlny a vyzývá dřevo křehčí než plavidlo, které ho nese.

2 Plavidlo totiž vymyslila touha po výdělku, zhotovila ho moudrost řemeslníka.

3 Ale tvá prozřetelnost, Otče, ho vede, protože tys i na moři otevřel cestu a na vlnách bezpečnou stezku.

4 Ukazuješ tak, že můžeš zachránit ze všeho, takže i bez zkušeností plavce lze vstoupit na loď.

5 Přeješ si, aby díla tvé moudrosti neležela ladem, a tak i nepatrnému dřevu svěřují lidé svůj život a nic se jim nestane, když proplouvají příbojem na kocábce.

6 Také v pradávných dobách, kdy zahynuli zpupní obři, utekla se naděje světa na kocábku a vedena tvou rukou zanechala mu potomstvo nového pokolení.

7 Požehnané je dřevo, jehož se správně užívá!

8 Zlořečené však to, které se stalo modlou, i ten, kdo ji zhotovil: on proto, že udělal modlu, modla však proto, že byla nazvána bohem, ačkoli je to pomíjející věc.

9 U Boha je stejně v nenávisti bezbožník jako jeho bezbožnost,

10 a tak se svým tvůrcem potrestáno bude i dílo.

11 Proto soud stihne i modly národů, staly se přece ohavností ve světě stvořeném od Boha, pohoršením pro lidi, léčkou pro nohy pošetilců.

Původ modlářství

12 Vždyť začátkem nevěry bylo vymyšlení model, jejich vynalezení se stalo zkázou pro život,

13 poněvadž nebyly ani na začátku, ani nepotrvají navždy.

14 Přišly totiž na svět marnou chlubitostí lidskou, a proto je jim určen náhlý konec.

15 Tak otec, zdrcen předčasným žalem, dal zhotovit obraz záhy odňatého dítěte, začal už zemřelého člověka ctít nyní jako boha a zavázal své podřízené k obřadům a slavnostem.

16 Potom se časem bezbožný mrav rozmohl a zachovával se jako zákon.

17 I sochy byly uctívány z nařízení vládců. Vládce totiž lidé nemohli ctít tváří v tvář, poněvadž bydleli daleko; proto si jejich vzdálenou podobu zpřítomňovali, a tak zhotovili obraz uctívaného krále, aby - díky této horlivosti - lichotili vzdálenému, jako by byl přítomný.

18 A ty, kteří neznali krále, pobádala ctižádost umělce k rozšíření modloslužby.

19 Neboť on zajisté, protože se chtěl mocnáři zalíbit, s úsilím provedl uměleckou podobu co nejkrásněji.

20 Dav pak, okouzlen krásou díla, považoval nyní toho, který byl nedávno ctěn jako člověk, za bytost hodnou zbožňování.

21 A to se stalo lidem ke zkáze, poněvadž pod tlakem neštěstí nebo vladařské moci přičkli nesdělitelné jméno sochám z kamene a dřeva.

Zhoubné následky modlářství: mravní zkaženost

22 Potom už nestačilo, že se lidé jen mýlili v poznání Boha, ale nazvali tak veliká zla štěstím ti, kdo žijí ve velkém rozvratu vzniklém z nevědomosti.

23 Neboť vraždí při obřadech děti, konají tajná mystéria nebo šílené orgie s výstředními zvyky,

24 a tak už nezachovávají čistotu ani v životě ani v manželství, ale jeden druhého úkladně vraždí nebo rmoutí cizoložstvím.

25 Všude vesměs jen krev a vražda, krádež a podvod, úplatnost, nevěra, vzpoura, křivá přísaha,

26 útisk dobrých, nevděk za dobrodiní, poskvrnění duší, zločiny proti přírodě, rozvrat v manželství, cizoložství a nemravnost.

27 A tak modloslužba planých bůžků je počátkem, příčinou a vrcholem všeho zla.

28 Vždyť šílí v hýření nebo prorokují lži nebo žijí v nepravosti nebo s lehkomyšlností přísahají křivě.

29 Tím totiž, že důvěřují modlám bez duše, nečekají trest za to, že přísahají křivě.

30 Ale za obojí je stihne spravedlivý trest: že zvráceně smýšleli o Bohu a oddávali se modlám a že křivě s podvodem přísahali, a tak pohrdali svatostí.

31 Nikoli moc model vzývaných s přísahami, ale trest určený hříšníkům vždy stíhá přestupky provinilců.

Kapitola 15

Dobrodiní pravého náboženství

1 Ale ty, náš Bože, jsi dobrotivý a věrný, shovívavý a všechno spravuješ s mírností.

2 Neboť i když hřešíme, jsme tvoji, poněvadž uznáváme tvoji moc, ale nechceme hřešit, poněvadž víme, že patříme tobě.

3 Vždyť z poznání tebe plyne svrchovaná spravedlnost, poznávat tvou moc je kořen nesmrtelnosti.

4 Nás přece nesvedl lstivý výmysl lidský, ani neplodná námaha mazalů, podoba natřená pestřými barvami.

5 Pohled na ni vzněcuje pošetilce k vášni, takže touží po bezduché kráse mrtvého obrazu.

6 Kdo modly zhotovují i ti, kdo je milují a uctívají, milují zlo a jsou hodni skládat v modly své naděje.

Nerozumnost modlářství

7 A tak hrnčič s námahou hněte měkkou hlínu, dělá kdejakou nádobu k našemu užitku. Ano, ze stejné hlíny hněte všechny nádoby stejně, jak ty, které slouží k slušnému účelu, tak ty, které slouží k účelu opačnému. Ale k čemu se má které užít, o tom rozhoduje hrnčič.

8 A tak s hanebnou námahou z těže hlíny hněte nicotného bůžka on, který sám nedávno povstal ze země a brzo se do ní zas vrátí, odkud byl vzat, až bude vybídnut, aby složil účty za svůj život.

9 Nestará se však o to, že je nesmrtelný ani že má krátký život, ale soutěží se zlatníky a stříbrníky, napodobuje slévače kovu a za slávu si považuje, že dělá klamné sochy.

10 Jeho srdce je popel, bídňější než prach jeho naděje, jeho život bezcennější než hlína,

11 protože nepoznává svého Tvůrce, který mu vdechl čínorodou duši, který do něho vložil dech života,

12 ale život považuje za hru a žití za výnosný obchod, neboť říká: „Musím mít zisk ze všeho, třeba i ze zla!“

13 Vždyť lépe než kdo jiný ví, že hřeší, když tvoří křehké nádoby i modly ze zemské hmoty.

Egyptské modlářství

14 Nejbláznivější však mezi všemi a ubožejší než duše dítěte jsou nepřátelé tvého lidu, kteří si ho podrobili;

15 vždyť dokonce i všechny modly národů uznali za bohy. Modly neužívají očí, aby viděly, ani nozder, aby dýchaly vzduch, ani uší, aby slyšely, ani prstů na rukou, aby hmataly, jejich nohy jsou neschopné k chůzi.

16 Vždyť je udělal člověk, uhnětl je ten, který má duši jen půjčenou, neboť žádný člověk nemůže udělat boha sobě podobného.

17 Protože je smrtelný, bezbožnýma rukama dělá cosi mrtvého. Je přece dokonalejší než předměty, které uctívá. On totiž žije, ale ony nikoli.

18 Modláři uctívají dokonce i nejodpornější zvířata, která ve srovnání s jinými jsou tupější.

19 Ani hezká však nejsou, že by se mohla líbit, jak se může přihodit při pohledu na zvířata; ztratila i chválu od Boha i jeho požehnání.

Kapitola 16

Srovnání mezi Egyptany a Izraelity

a) TREST ŽABAMI A NASYCENÍ KŘEPELKAMI

1 Proto byli zaslouženě potrestáni podobnými zvířaty a trápeni přechetným hmyzem.

2 Místo takového trestu jsi zahrnul svůj lid dobrodiním pro jeho žádostivé tužby jsi připravil jako pokrm obzvláštní pochoutku - křepelky.

3 Zatímco Egyptané, v touze po pokrmu - zhnuseni zvířaty na ně poslanými - ztratili i přirozenou chuť k jídlu, tvůj lid po krátkém nedostatku se živil neobvyklou pochoutkou.

4 Neboť bylo třeba, aby ony trýznitele stihl neodvratný nedostatek, tvému lidu se však mělo jen ukázat, jak byli trápeni jejich nepřátelé.

b) MOUCHY, KOBYLKY A MĚDĚNÝ HAD

5 I když Izraelity stihla strašná zuřivost divokých zvířat a hynuli uštknutím krotících se hadů, tvůj hněv přece netrval až do konce.

6 Pro výstrahu byli nakrátko poděšeni, neboť dostali znamení záchrany, aby si připomněli příkazy tvého zákona.

7 Kdo se totiž k němu obrátil, nebyl zachráněn tím, co viděl, ale tebou, který jsi zachráncem všech.

8 A tak jsi dokázal našim nepřítelům, že jsi to ty, který vysvobozuješ ze všeho zlého.

9 Egyptany zabíjelo bodnutí kobylek a much a nenašel se lék pro jejich život, protože si zasluhovali, aby byli potrestáni takovými věcmi.

10 Tvé syny však nepřemohly ani zuby jedovatých draků, neboť tvé milosrdenství jim přišlo na pomoc a je uzdravilo.

11 Aby si připomněli tvá slova, proto byli uštknuti, ale i rychle uzdraveni, aby neupadli do hlubokého zapomenutí, a tak z tvé blahovůle nebyli vyloučeni.

12 Ano, neuzdravila je ani léčivá bylina, ani náplast, ale tvé slovo, Pane, které vše léčí.

13 Ty přece máš moc nad životem a smrtí, do bran podsvětí přivádíš i z nich vyvádíš.

14 Člověk může svou špatností zabít, avšak vyšlý dech života již nazpátek nemůže přivést, ani vysvobodit v podsvětí uvězněnou duši.

c) OHEŇ A MANNA

15 Je nemožné uniknout tvé moci.

16 Proto bezbožní, kteří zapírali, že tě znají, tvým mocným ramenem byli zbičováni. Byli pronásledováni neobvyklými dešti, krupobitím a lijáky, jimž nebylo možno se vyhnout, i bleskem byli zasaženi.

17 A hle, to nejpodivuhodnější: Ve vodě, kde všechno hasne, vzrostla moc ohně, neboť příroda bojuje za spravedlivé.

18 Někdy totiž oheň polevil, aby nepopálil zvířata poslaná na bezbožné; oni sami měli poznat na vlastní oči, že jsou biti Božím soudem.

19 Jindy zase i uprostřed vody hořel oheň nad svou sílu, aby zničil plody zločinné země.

20 Naproti tomu jsi živil svůj lid andělským pokrmem a neustále jsi jim poskytoval hotový chléb z nebe, který je schopný dát všemu rozkoš a ukojit každou chuť.

21 Od tebe poslaná výživa ukázala totiž tvoji něžnost k tvým dětem, neboť vyhovovala přání toho, kdo ji požíval, a přizpůsobovala se chuti, jak si kdo přál.

22 Sněhový a ledový pokrm vzdoroval ohni a nerozplynul se, aby se tak poznalo, že plody nepřátel zničil oheň, který hořel v krupobití a blesky metal v deštích,

23 naproti tomu zapomínal na vlastní sílu, aby se nasýtili spravedliví.

24 Tak příroda, která je poddána tobě, svému tvůrci, se stupňuje v síle, aby trestala nespravedlivé, a zeslabuje se, aby dobře činila těm, kdo doufají v tebe.

25 Proto i tehdy byla ochotna ke všemu a sloužila tvé štědrosti, která všechno živí, aby vyhověla těm, kdo byli v nouzi.

26 Tak se poučili tvoji synové, které miluješ, Pane, že člověka neživí rozličné druhy plodů, ale tvé slovo že zachovává ty, kdo věří v tebe.

27 Vždyť to, co nebylo zničeno ohněm, roztálo, sotvaže bylo zahřáto prchavým paprskem slunce,

28 aby bylo známo, že je třeba ti děkovat před východem slunce a prosit tě při rozbřesku světla.

29 Naděje nevděčného totiž roztaje jako zimní jinovatka a odteče jako nepotřebná voda.

Kapitola 17

Egyptské temnoty

1 Veliké a neproniknutelné jsou tvé úradky, proto nepoučitelné duše upadly v omyl.

2 Neboť bezbožní, kteří si usmyslili utlačovat svatý lid, leželi spoutáni temnotou, vězněni dlouhou nocí, uzavřeni pod střechami, vyhoštěni z věčné prozřetelnosti.

3 Když se totiž domnívali, že jsou se svými tajnými hříchy skryti pod temným závojem zapomenutí, byli rozptýleni, strašlivě poděšeni a přízraky vyvedeni z míry.

4 Ani jejich úkryt je nechránil před strachem, děsící zvuky je ohlušily a zjevovaly se jim ponuré přízraky zasmušilých tváří.

5 Žádný oheň neměl moc vydat světlo, ani jiskřící zář hvězd nedovedla osvětlit tu děsivou noc.

6 Svítil jim oheň hořící sám od sebe, plný děsu. Když zmizel ten jev, v hrůze považovali za ještě horší to, co viděli.

7 Bezmocnými se ukázaly kejkle magického umění, chvástání vědou se osvědčilo jako zkouška plná hanby,

8 neboť ti, co slibovali, že zaženou bázeň a zmatek z nemocné duše, sami onemocněli směšnou bázňí.

9 I když je nestrašilo nic hrozivého, byli poděšeni pobíhající havětí a syčícími hady, že hynuli roztřesení strachem a odpírali pohlédnout i do vzduchu, z něhož nelze nikam uniknout.

10 Špatnost je sama v sobě zbabělá. Dokazuje to tím, že se sama odsuzuje. Sužována výčitkami vždycky to nejhorší větrí.

11 Strach přece není nic jiného než vzdát se pomoci, kterou dává rozum.

12 Čím menší je vnitřní naděje na pomoc, tím větší se jeví neznámá příčina, která člověka trápí.

13 Ti však, kteří v té skutečně bezmocné noci, vzešlé z hlubin bezmocného podsvětí, spali stejným spánkem,

14 byli pronásledováni jednak přízraky strašidel, jednak ochromeni skleslostí duše, neboť je zachvátil náhlý a nečekaný strach.

15 A tak každý klesl tam, kde byl, a byl zavřen jako vězeň do žaláře bez závor.

16 Ať už to byl rolník či pastýř nebo dělník zaměstnaný na samotě, překvapen temnem musel se podvolit nevyhnutelnému tlaku, neboť všichni byli svázáni jedním poutem temnoty.

17 Ať to byl van vzduchu, nebo líbezný zpěv ptáků v hustém větroví, nebo hukot prudce tekoucí vody, nebo divoký rachot padajících kamenů,

18 nebo neviditelný běh skákající zvěře, nebo ryk řvoucích dravých šelem, nebo z dutin hor odražená ozvěna, to všechno je ochromovalo a děsilo.

19 Vždyť celý svět byl ozařován jasným světlem a zabýval se nerušeně svou prací,

20 jenom nad Egyptany se prostírala tíživá noc, obraz temnoty, která je měla převzít. Avšak více než temnoty byli na obtíž oni sami sobě.

Kapitola 18

1 Tvoji svatí však přebývali v nejjasnějším světle. Egypťané sice slyšeli jejich hlas, ale jejich postavy neviděli. Považovali je za šťastné, že netrpěli,

2 a byli jim vděční, že se nemstili, i když předtím byli týráni, a prosili o prominutí dřívějšího nepřátelství.

3 Zato Izraelitům jsi dal ohnivý sloup za vůdce na neznámé cestě a slunce, které neztěžovalo slavné putování.

4 Že byli zbaveni světla a uzavřeni do temnoty, si zasluhovali ti, kteří drželi ve vězení tvé syny, skrze něž měl dostat svět nehynoucí světlo Zákona.

Smrt prvorozců

5 Protože se však Egypťané rozhodli zabíjet nemluvňata svatých - z nichž jedno dítě bylo odloženo, ale zachráněno - vzals jim za trest mnoho jejich dětí a společně jsi je zahubil v přívalu vod.

6 Ta noc byla napřed oznámena našim otcům, aby byli, dobré mysli, když bezpečně poznají, jakým přísahám uvěřili.

7 Pak tvůj lid už očekával záchranu spravedlivých a zkázu nepřátel.

8 Neboť čím jsi trestal protivníky, tím jsi oslavil nás, když jsi nás povolal.

9 Vždyť skrytě obětovaly zbožné děti dobrých rodičů a svorně si uložily božský zákon, že svatí budou mít stejný podíl na stejných dobrech i stejných nebezpečích, když předtím zazpívali chvalozpěvy otců.

10 Vstříc jim však zazněl neladný křik nepřátel a rozšířil se lkavý nářek nad oplakávanými dětmi.

11 Stejná spravedlnost trestala otroka i pána a obyčejný člověk stejně trpěl s králem.

12 Najednou měli jedním druhem smrti nesčetné mrtvé, neboť živí ani nestačili pohřbívát, protože jedním zásahem zahynul výkvět jejich potomstva.

13 Ti totiž, které přes všechny zázraky kouzla ovlivnila v nevěře, při záhubě prvorozců vyznávali, že ten národ je Božím synem.

14 Neboť když hluboké ticho objímalo všechno a noc ve svém běhu k polovině došla,

15 tvé všemocné slovo seskočilo z královského trůnu z nebe jako nelítostný válečník do středu země, určené k záhubě. Jako ostrý meč neslo tvůj nezvratný rozkaz,

16 a když tam dospělo, vše naplnilo smrtí. I když kráčelo po zemi, dotýkalo se nebe.

17 Tehdy je hned postrašily přízraky děsných snů, přepadly je nečekané hrůzy,

18 jeden sem, druhý tam polomrtvý padl a oznamoval příčinu, pro niž umírá.

19 Neboť to napřed ohlásily sny, které je děsily, aby nezhylnuli bez poznání, proč ono zlo musí trpět.

Dočasný trest pro Izraelity

20 I spravedlivých se dotkla zkouška smrti a hromadná pohroma je stihla na poušti, hněv ale netrval dlouho.

21 Neboť muž bez úhony se rychle stal jejich bojovníkem, přinesl zbraň své služby: modlitbu a usmiřující kadidlo. Postavil se vstříc hněvu a skoncoval s neštěstím. Tak ukázal, že je tvým služebníkem.

22 Nepřemohl hněv silou těla ani mocí zbraně, ale slovem odzbrojil toho, který trestal, tím, že připomenul přísahy a smlouvy s otcí.

23 Neboť když už na hromadách leželi mrtví, on se postavil doprostřed, odrazil hněv a zatarasil mu cestu k živým.

24 Celý svět byl přece zobrazen na jeho dlouhém rouchu, slavná jména otců byla vyryta ve čtyřech řadách drahokamů a tvá velebnost na čele jeho hlavy.

25 Před tím ustoupil zhoubce, toho se bál, neboť stačila jen ukázka Božího hněvu.

Kapitola 19

Přechod Rudým mořem

1 Na bezbožné však dopadl nemilosrdný hněv a trval až do konce, protože Bůh předvídal jejich budoucí chování:

2 že změní své smýšlení a budou je stíhat, když jim předtím dovolili odejít a ve spěchu je vypravili.

3 Neboť když se ještě oddávali svému smutku a naříkali u hrobů mrtvých, pojali jiný pošetilý úmysl a začali pronásledovat jako uprchlíky ty, které snažně prosili, aby odešli.

4 To zasloužený osud je hnal do této krajnosti a dal jim zapomenout na to, co se stalo, aby tak doplnili svým utrpením trest, který ještě chyběl.

5 A zatímco tvůj lid táhl podivuhodnou cestou, oni našli neslýchanou smrt.

6 Vždyť celé tvorstvo se ve své podstatě znovu od začátku přetvořilo, a tak sloužilo tvým rozkazům, aby tvoje děti byly uchovány beze škody.

7 Bylo vidět, jak oblak zastínil tábor, jak se vynořuje suchá země tam, kde dříve byla voda, jak se otvírá v Rudém moři volná cesta, jak se na místě dravých proudů zelená pole.

8 Všechen lid tudy přešel chráněn tvou rukou a hleděl na úžasné divy.

9 Neboť jako koně se pásli, jako beránci poskakovali, když chválili tebe, Pane, svého zachránce.

10 Vždyť ještě vzpomínali na to, co se stalo, dokud byli v cizině, jak země místo zvířat vydala komáry a řeka místo ryb vyvrhla množství žab.

11 Později pak, když hnání choutkou toužili po labužnickém jídle, viděli i nový vznik ptáků,

12 neboť pro jejich ukojení vystoupily z moře křepelky.

Egyptané a Sodomité

13 Na hříšníky však dopadly tresty, ale ne bez předchozích výstrah strašného blýskání, a tak spravedlivě trpěli pro své vlastní špatnosti, protože živil tak krutou nenávist k cizincům.

14 Jedni totiž neznámé při jejich příchodu nepřijali, druzí z hostů, svých dobrodinců, udělali otroky.

15 Ale nejen to - jistě jim to bude připočteno - první již od začátku přijali cizince nepřátelsky,

16 druzí však, když je přijali slavnostně a dali jim účast na svých právech, potom je trýznili těžkými robotami.

17 Proto také byli raněni slepotou jako Sodomité u dveří spravedlivého, když zahaleni hustou temnotou každý z nich hledal cestu k vlastním dveřím.

Přeměna přírody při východu z Egypta

18 Neboť živly vyměnily mezi sebou své vlastnosti, jako mohou tóny na harfě měnit druh nápěvu, ačkoli uchovávají vždy svůj zvuk, jak to lze zřetelně poznat, když se posoudí to, co se stalo.

19 Neboť pozemská zvířata se změnila ve vodní, zvířata znalá plování přešla na zem.

20 Oheň působil ve vodě nad vlastní sílu, a voda zapomněla na schopnost hasit.

21 Naopak plameny nevysušily maso křehkých zvířat, která se v nich octla, ani nerozpustily božský pokrm, podobný jinovatce, tak snadno rozpustitelný.

22 Neboť ve všem, Pane, jsi zvelebil a oslavil svůj lid, nepohrdl jsi jím, pomáhal jsi mu vždy a všude.